Region Stockholm

53

Svar på skrivelse från Talla Alkurdi m.fl. (S) om hedersrelaterade ingrepp, så kallade reparationer av mödomshinnan

HSN 2021-0193

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Planeringsenhet
Anne Siltamäki

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-04-29

HSN 2021-0193

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Svar på skrivelse från Talla Alkurdi m.fl. (S) om hedersrelaterade ingrepp, så kallade reparationer av mödomshinnan

Ärendebeskrivning

I en skrivelse till hälso- och sjukvårdsnämnden ställer Talla Alkurdi m.fl. (S) frågor om hedersrelaterade ingrepp, så kallade reparationer av mödomshinnan, hymenrekonstruktioner. Enligt skrivelsen utför privata aktörer så kallade reparationer av mödomshinnan och bidrar till att reproducera hedersförtryck och hedersrelaterade normer.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Skrivelse från Talla Alkurdi m.fl. (S) om hedersrelaterade ingrepp

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Skrivelsen anses besvarad.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Talla Alkurdi m.fl. (S) ställer frågor kring de privatfinansierade ingreppen och om det finns möjlighet att regionfinansierade vårdgivare erbjuder dessa ingrepp eller har fått ta emot patienter som fått komplikationer av ingreppen. Talla Alkurdi m.fl. (S) framför att det faktum att en efterfrågan på denna vård existerar pekar även på allvaret i den situation personer som lever under hedersförtryck befinner sig i.

Överväganden

All hälso- och sjukvård ska bedrivas på grunden av vetenskap och beprövad erfarenhet. Hymenrekonstruktioner (oskuldsoperationer, rekonstruktion av mödomshinna) saknar helt medicinsk evidens och ska ej utföras.

Har hälso- och sjukvårdsförvaltningen någon information om i vilken utsträckning regionfinansierade vårdgivare tar emot patienter som fått komplikationer av denna typ av ingrepp?

Varken sjukhus eller vårdgivare inom vårdval specialiserad gynekologi har tagit emot patienter som fått komplikation av hymenrekonstruktion enligt de svar som lämnats på förvaltningens förfrågan. Södersjukhuset anger att man under de senaste åtta åren haft fyra kvinnor som sökt för åtgärd/rådgivning gällande hymenrekonstruktion och att samtliga fått gå på några samtal och därefter hänvisats för kuratorssamtal på sjukhuset eller Origo som är ett resurscentrum mot hedersrelaterat förtryck och våld. Södersjukhuset anger att det är viktigt att sjukvården tar emot patienterna, ger korrekt information och rådgivning och hänvisar till stödsamtal hos kurator.

Hur arbetar hälso- och sjukvårdsförvaltningen för att säkerställa att denna typ av ingrepp inte förekommer i regionfinansierad verksamhet?

All hälso- och sjukvård ska bedrivas på grunden av vetenskap och beprövad erfarenhet. Det är viktigt att framhålla att både oskuldskontroller och oskuldsoperationer (hymenrekonstruktioner, hymenoperationer) helt saknar medicinsk evidens och ska ej utföras. Det finns inget vårduppdrag inom akutsjukhusens avtal eller i vårdval specialiserad gynekologi om hymenrekonstruktion. När vårdgivare vill ansluta sig till regionens vårdval görs en gedigen kontroll av vårdgivarens kompetens innan godkännande. För samtliga vårdval görs löpande uppföljning i form av analys av inrapporterade verksamhetsdata samt besök i vårdgivarens lokaler. Förvaltningen agerar och följer upp alla avvikelser som rapporteras inom vårdval specialiserad gynekologi. Hittills har förvaltningen inte fått rapport om avvikelser kring hantering av patienter med frågeställning om hymenrekonstruktion.

Förekommer oskuldsoperationer eller hänvisning till privata kliniker som utför oskuldsoperationer i någon som helst form i regionfinansierad verksamhet? Hur arbetar förvaltningen för att följa upp detta?

Det finns inget vårduppdrag om hymenrekonstruktion. Om sådana ingrepp skulle utföras av vårdgivare som har avtal med regionen, måste vårdgivaren använda inkorrekta ingreppskoder för att få ersättning, vilket skulle kunna

vara grund för återkrav och uppsägning av avtal från regionens sida. Enligt de svar som lämnats på förvaltningens förfrågan, eller som framkommit i uppföljningar och revisioner som regionen har genomfört förkommer inte hymenrekonstruktioner inom regionfinansierad verksamhet. Vårdvalet har funnits sedan 2012 och förvaltningen har hittills inte tagit emot några rapporter eller avvikelser eller andra signaler om att det förekommer hedersrelaterade ingrepp inom vårdvalet.

Vilken vetskap hade regionen om förekomsten av dessa ingrepp? Vad har regionen vidtagit för åtgärder för att förhindra att kvinnor utsätts för dem?

Regionen och vårdgivarna har kännedom om att sådana ingrepp har förekommit och kan förekomma hos den privatfinansierade sektorn.

Region Stockholms handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck 2020-2022 (HSN 2019-2012) anger riktningen för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer som barnäktenskap, tvångsäktenskap, oskuldskontroller och könsstympning av flickor och kvinnor samt begränsningar kring sexualitet och relationer.

Regionen är samfinansiär av resurscentret Origo som arbetar med att unga i Stockholms län, som utsätts för hedersrelaterat förtryck och våld, ska få stöd, hjälp och vägledning. Alla kontakter med Origo är kostnadsfria. Origo stöttar också yrkesverksamma som möter unga som lever med hedersnormer. Origo är ett samarbete mellan Region Stockholm, alla kommunerna i Stockholms län och Polisregion Stockholm.

Enheten Våld i nära relationer på Akademiskt primärvårdscentrum (APC) arbetar med att förse hälso- och sjukvård samt tandvård med kunskap om våld i nära relationer. Enheten erbjuder stöd till husläkarmottagningar/vårdcentraler och rehabenheter för att underlätta deras arbete med att utveckla och implementera lokala riktlinjer om våld i nära relationer. Syftet är att öka personalens beredskap i mötet med vuxna och barn som är, eller har varit utsatta för våld av närstående.

På nationell nivå har Länsstyrelsen Östergötland ett regeringsuppdrag att bidra till att stärka statliga och kommunala verksamheters förmåga att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av kvinnor och flickor. Länsstyrelsen Östergötland ska stödja enskilda yrkesverksamma och nationella myndigheter i deras arbete och även genom kunskapsutveckling skapa bättre förutsättningar för andras arbete på område.

Vad har regionen för möjlighet att påverka att exempelvis läkarlegitimationen för läkarna som utför dessa operationer verksamma dras in? Finns det exempel på läkare som arbetar både inom privatfinansierad respektive regionfinansierad vård?

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) är den myndighet som utövar tillsyn över hälso- och sjukvården och dess personal. En vårdgivare ska snarast anmäla till IVO om det finns skälig anledning att befara att en legitimerad person för ett yrke inom hälso- och sjukvården kan utgöra en fara för patientsäkerheten. IVO tar också emot anmälningar från enskilda personer, och bedömer i sådana fall om det i anmälan finns en enskild yrkesutövare som behöver utredas vidare och öppnar då ett särskilt ärende för denna utredning. IVO kan även öppna ett ärende utgående från information i massmedia eller information från andra myndigheter, till exempel Polismyndigheten eller Arbetsmiljöverket. Beslut i frågor om bland annat återkallelse av legitimation fattas av Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN) på anmälan av IVO.

Region Stockholm har ett övergripande ansvar för att de som är bosatta inom regionen får en god vård. Detta ansvar gäller även då regionen slutit avtal med externa utförare om att tillhandahålla viss vård, och kan säkerställas bland annat genom att tillräckliga och relevanta krav införs i avtalen med de externa utförarna.

När det gäller privatfinansierade kliniker och andra verksamheter som Region Stockholm inte har avtal med, har regionen ingen anmälningsskyldighet gentemot IVO vad gäller exempelvis personal på kliniken som kan utgöra en fara för patientsäkerheten. Uppgifter om oegentligheter från regionen och andra myndigheter kan dock läggas till grund för utredningar hos IVO. Sådana uppgifter kan bland annat uppdagas då regionens hälso- och sjukvård tar emot patienter som fått komplikationer efter ingrepp. Om IVO efter genomförd utredning bedömer att det finns skäl för beslut om till exempel återkallelse av legitimation ska IVO anmäla detta till HSAN.

Har regionen avtal med den aktuella kliniken, Nab-kliniken, eller andra kliniker som utför intimkirurgiska ingrepp när det gäller att ta hand om eventuella komplikationer av ingreppen?

Nab-kliniken är en privatfinansierad klinik och regionen har inte avtal med kliniken eller andra kliniken som utför intimkirurgiska ingrepp.

Finns det planer på att skala upp stödverksamhet för kvinnor och män som lever under hedersförtryck, exempelvis genom att vidga Amel-

mottagningens verksamhet eller samordna vårdinsatser med socialtjänsten, för att säkerställa att det finns andra utvägar än den "kirurgiska" för den som lever under hot?

Förvaltningens bedömning är att det idag finns tillräckliga stödverksamheter såsom kommunernas verksamheter, den samfinansierade verksamheten Origo och APC:s stödinsatser. Amel-mottagningen på Södersjukhuset är en väletablerad verksamhet och samverkar med flertalet organisationer i regionen, men även myndigheter. Utökning av Amel-mottagningens verksamhet är inte aktuellt.

Johan Bratt
Tf. Hälso- och sjukvårdsdirektör

Lena Hanberg
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Akten

Godkänd av Johan Bratt, 2021-04-29

Hälso- och sjukvårdsnämnden

SKRIVELSE
2021-01-26

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Skrivelse om hedersrelaterade ingrepp

I en granskning från tidskriften Ottar avslöjas att en klinik i Stockholm utgör så kallade reparationer av mödomshinnan. Dessa operationer riktar sig mot unga som lever under hedersförtryck och beskrivs kosta runt 15 500 kronor. Vårdgivarna tjänar på detta sätt pengar på att reproducera hedersförtryck och hedersrelaterade normer.

Aktörerna som pekas ut är privatfinansierade. Med tanke på de allvarliga rapporterna som framgår menar vi dock att Region Stockholm måste säkerställa att inget samarbete sker med de aktuella aktörerna, och att inga regionfinansierade vårdgivare erbjuder dessa ingrepp. Det är även möjligt att regionens hälso- och sjukvård får ta emot patienter som fått komplikationer av dessa ingrepp.

Det faktum att en efterfrågan på denna vård existerar pekar även på allvaret i den situation personer som lever under hedersförtryck befinner sig i. Alla goda krafter i samhället måste rikta sin samlade styrka för att motverka dessa strukturer.

Socialdemokraterna ställer därför följande frågor:

- Har hälso- och sjukvårdsförvaltningen någon information om i vilken utsträckning regionfinansierade vårdgivare tar emot patienter som fått komplikationer av denna typ av ingrepp?

- Hur arbetar hälso- och sjukvårdsförvaltningen för att säkerställa att denna typ av ingrepp inte förekommer i regionfinansierad verksamhet?

- Förekommer oskuldsoperationer eller hänvisning till privata kliniker som utför oskuldsoperationer i någon som helst form i regionfinansierad verksamhet? Hur arbetar förvaltningen för att följa upp detta?

- Vilken vetskap hade regionen om förekomsten av dessa ingrepp? Vad har regionen vidtagit för åtgärder för att förhindra att kvinnor utsätts för dem?

- Vad har regionen för möjlighet att påverka att exempelvis läkarlegitimationen för läkarna som utför dessa operationer verksamma dras in? Finns det exempel på läkare som arbetar både inom privatfinansierad respektive regionfinansierad vård?

- Har regionen avtal med den aktuella kliniken, Nab-kliniken, eller andra kliniker som utför intimkirurgiska ingrepp när det gäller att ta hand om eventuella komplikationer av ingreppen?

- Finns det planer på att skala upp stödverksamhet för kvinnor och män som lever under hedersförtryck, exempelvis genom att vidga Amel-mottagningens verksamhet eller samordna vårdinsatser med socialtjänsten, för att säkerställa att det finns andra utvägar än den ”kirurgiska” för den som lever under hot?

Talla Alkurdi m.fl (S)